

Sveriges fulaste svamp?

Hösten infann sig tidigt året 86 med nederbördsredkord och höstflod. Men inget ont som inte har något gott med sig. Vi fick en fantastisk svamp-höst med början tidigt i augusti. Ett år som detta kan man vänta sig fynd av mera sällsynta arter, men när jag fann en sällsynthet 100 m från svavelsyrafabriken utmed Hanröleden, hade jag svårt att tro att det var sant. Det var en ärttryffel, (*Pizolitus arhinzus*) eller snarare 40-50 st på en yta mindre än en halv ha, som upptäcktes vid närmare studier av omgivningen. Att ingen upptäckt den tidigare beror säkerligen på att ingen sökt efter svamp i gamla slaggvarpar där det endast växer lite björk och några små tallar. Marken är annars helt steril sånär som på några ytterligare svamparter som röd flugsvamp och tegelröd björksopp. Det stora antalet fruktkroppar tyder på att det är en gammal lokal. Arten är tidigare endast funnen på ett fåtal lokaler i Götaland, Västerbotten och Norrbotten samt i Finland.

Vad man kan säga om ärtryffeln är att den är ingen skönhet. Som riktigt ung, när den sitter i markytan, är den ljus grå-gråbrun. Den reser sig sedan ur jorden som en oregelbunden "Hedenhösklubba" med färg och struktur på ytan som en slaggsten. Från toppen mognar den och släpper ifrån sig sporer. Det utmärkande för ärtryffeln är strukturen på köttet. Skär man ett ungt exemplar mitt itu ser man att hela svampen är uppbyggd av "ärter" som vid mognaden faller sönder i ett brunt stoft.

Ytterligare ett fynd av en sällsynthet är att rapportera. Vera Andersson fann blåsoppen (*Gyroporus cyanescens*) i Åsbo inte långt från skidstadion i Falun. Hon ringde mig och jag fick exemplaret. Svampvärlden slutar aldrig att förvåna. Denna halmgula svamp reagerar mycket kraftigt när man skär i den. Det nästan vita köttet ändrar färg på några sekunder till en mycket kraftig blå färg, något mellan coboltblått och ultramarin. Soppen är funnen i ett lövskogsområde med björk, asp och rönn och med blåbär, gräs och örnbräken som dominerande markvegetation. Jag hade ett svagt minne av att Sven-Erik Blom nämnt blåsoppen vid något tillfälle, så jag ringde upp honom. Det visade sig då att han hade en artförteckning från 1892 av P G E Theorin från en inventering i Faluns omgivning. Där fanns att läsa "*Boletus cyanescens* Åsbo in betuleto". I Götaland kan man stöta på blåsoppen men så här långt norr ut är den mycket sällsynt. Troligen är denna lokal den nordligaste i landet.

LEIF LILJEBLAD